

**FRIES
VERZETS
MUSEUM**

**Op één
voetje en één
kleppertje**

Serie: Verhalen kind in oorlog

Tekst: Meike Jongejan

Onderzoek: Mariska de Boer en Hans Groeneweg

Redactie: Jan van Zijverden

Vormgeving: Richard Bos

© 2015, Fries Verzetsmuseum, Leeuwarden

GEESJE WOUTERS

In 1944 verhuist Geesje Wouters samen met haar moeder en zusjes naar Kattenburg in Amsterdam. Haar oudste broer Johannes is door de Duitsers opgepakt en werkt in Duitsland. Cor en Willem, twee andere broers, zijn naar Friesland gevlucht toen ze eten gingen halen.

Tijdens de winter van 1944-1945 is er een groot tekort aan eten en brandstof. Net als haar broers verlaten Geesje en haar zus Mien de stad en proberen ze ergens onderdak te vinden waar wel eten is.

BONKAART KC411-412 LAN							
VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH	VLEESCH
48 ^A	47 ^A	46 ^A	45 ^A	44 ^A	43 ^A	42 ^A	41 ^A
48 ^B	47 ^B	46 ^B	45 ^B	44 ^B	43 ^B	42 ^B	41 ^B
VOEDINGSMIDDELEN VOOR HOUDERS VAN INLEGVELLEN GC 401 11e EN 12e PERIODE 1944 (1 OCTOBER-25 NOVEMBER)							
RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE
C95	C95	C91	C89	C87	C85	C83	C81
RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE
C96	C94	C92	C90	C88	C86	C84	C82
Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer	Versnappingscijfer
48	47	46	45	44	43	42	41
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
48 ^{A(4)}	47 ^{A(4)}	46 ^{A(4)}	45 ^{A(4)}	44 ^{A(4)}	43 ^{A(4)}	42 ^{A(4)}	41 ^{A(4)}
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
48 ^{A(3)}	47 ^{A(3)}	46 ^{A(3)}	45 ^{A(3)}	44 ^{A(3)}	43 ^{A(3)}	42 ^{A(3)}	41 ^{A(3)}

Bonkaart, oktober-november 1944

GEESJE VERTELT

Eind 1944 woonde ik met mijn moeder, mijn oudere zus Mien en drie jongere zusjes in Amsterdam. Ik was toen tien jaar oud. Het was echt hopeloos in Amsterdam. Het was zo koud en we hadden bijna geen kleren meer. De mensen stierven bij bosjes. Ze werden vlak bij ons, om de hoek, op pleintjes begraven. Op een dag zei mijn oudste zus Mien: “Kom Geesje, we gaan hier samen weg”.

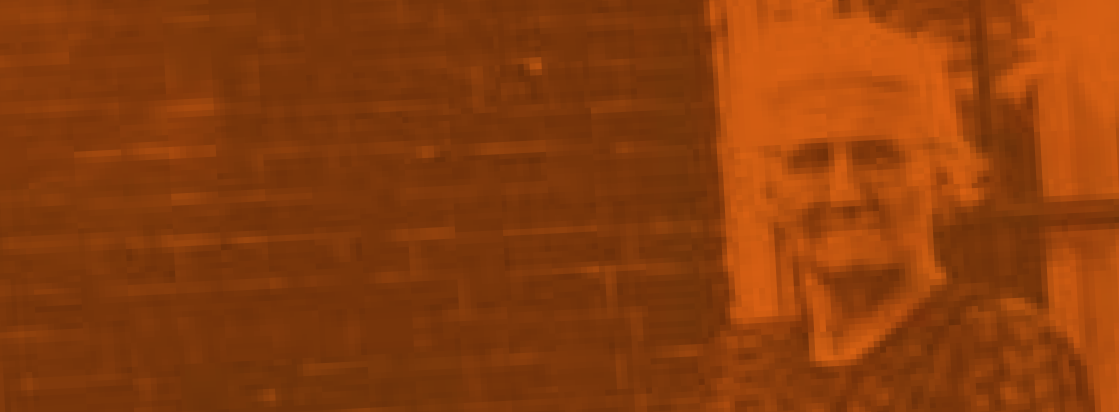
Geesje Wouters en haar zuster Mien

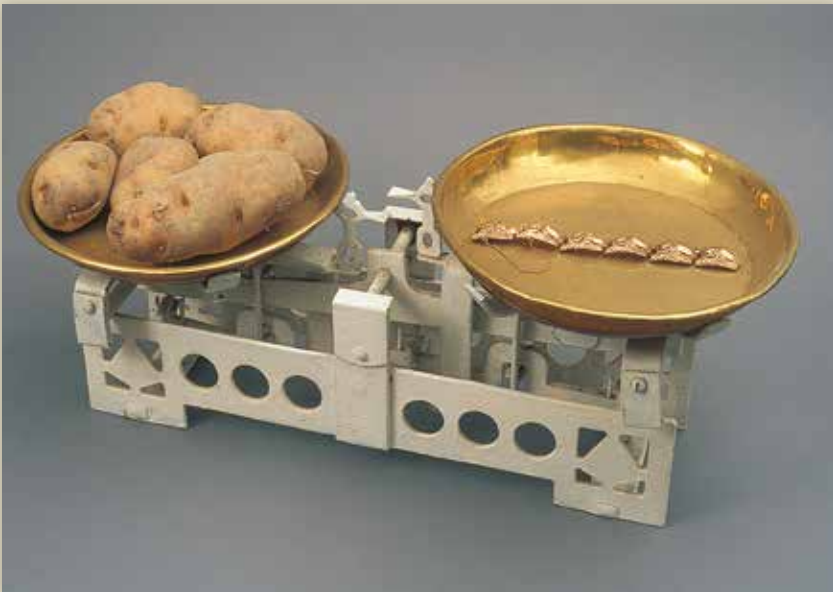
Vanuit Amsterdam liepen we naar Den Oever. Ik had niets bij me, alleen de kleren die ik aanhad, een kort jasje van mijn oudste zus en houten kleppertjes. Ik had niet eens kousen aan en het was erg koud. Onderweg ging ook nog een bandje van een van mijn kleppertjes kapot. Ik moest toen verder op één voetje en één kleppertje.

Kleppertjes. Tijdens de oorlog gemaakte schoenen met een houten zool en stoffen of leren bandjes. In verband met de schaarste waren echte schoenen niet of nauwelijks meer te krijgen.

Je kon niet de hele tijd lopen, het was te koud en de honger was te erg. Onderweg sliepen we bij verschillende boerderijen. 's Ochtends gingen we weer verder. We kregen luizen omdat er meer mensen in het hooi hadden geslapen. Onderweg kwamen we veel andere mensen tegen. De meesten waren onderweg om vanuit de stad eten bij de boerderijen te halen.

Tijdens de Hongerwinter werd er regelmatig geruild. Of het een eerlijke ruil was (een gouden armband tegen een paar aardappels) deed er niet toe als je honger had.

Met een vrachtauto zijn we over de Afsluitdijk naar Friesland gegaan. We moesten helemaal achterin het laadruim, tegen de cabine aanliggen. Alle lading kwam daar voor. We konden net door een klein kiertje tussen de houten planken naar buiten kijken. Het was doodeng. We mochten geen geluid maken en moesten stil blijven liggen. Een paar keer werd de lading gecontroleerd. Zo zijn we uiteindelijk in Leeuwarden aangekomen.

Via mensen van de Lutherse Kerk kwamen we bij Wijbe en Marie Kuipers in Cornjum terecht. Later kreeg ik onderdak bij de familie Fierstra in Jelsum.

Wijbe en Marie Kuipers

Boerderij in Cornjum waar Geesje zat.

In de tijd dat we in Friesland zaten, wisten we niets van thuis. Treinen reden niet en post kwam niet aan. We hadden goed eten. Er was alleen geen zeep. Je had van die imitatiezeep. Het was net lucht, maar je deed het ermee. Er waren allemaal boeren in de omgeving. De een gaf aardappelen en de ander groenten of melk. Je kon bijna alles in Friesland krijgen. Ik ben twee jaar in Jelsum gebleven en ging in 1946 weer naar huis.

HONGER- WINTER

Het is najaar 1944. Het zuiden van Nederland is grotendeels bevrijd, maar de geallieerde opmars stopt. Het westen en noorden van het land zijn nog altijd bezet. De Duitsers hebben voedseltransporten naar het stedelijke westen van Nederland verboden. De situatie verslechtert snel. In de winter van 1944/1945 sterven in totaal zo'n 20.000 mensen van de honger. Ongeveer 40.000 ondervoede stadskinderen worden in de eerste maanden van 1945 naar het platteland geëvacueerd, waar nog genoeg te eten is. Met vooral vrachtschepen, maar ook autobussen, vrachtwagens, treinen en soms zelfs lopend of fietsend vertrekken de kinderen 'naar de boeren'.

Nog een glaasje melk. Hongerkinderen krijgen een laatste glas Friese melk op hun terugreis naar huis. Juli 1945.

Naoorlogse spotprent over de voedselsituatie tijdens de oorlogsjaren.

FRIES VERZETS MUSEUM

Fries Verzetsmuseum, Wilhelminaplein 92, 8911 BS Leeuwarden

T: 058 255 55 00, E: info@friesverzetsmuseum.nl, www.friesverzetsmuseum.nl